

جمهوری اسلامی افغانستان

اداره مستقل ارگانهای محلی

معینیت پالیسی و انسجام

ریاست امور شاروالی ها

شهر پاک، شهروند سالم

تقــدم به

ستاره گان درخشان افغانستان

برای آینده شگوفای شان در فضای سالم زندگی

حمل ۱۳۸۹

گامی بسوی بهبود خدمات تنظیفی

سَمِيعٌ عَلِيمٌ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ
وَعَلَى آلِهِ

نظافت جز ایمان است

پیام به شهروندان

وطندار وطندار وطندار وطندار وطندار وطندار

وطندار شاروالی را مدد کن

بکن کاری که ماند یادگاری

درختی را بیا در کوچه بنشان

بکن شهر خودت را سبزه کاری

که شهر ما نمای خانه ماست

نظافت جز ایمان است آری

کثافت را دیگر در کوچه ننداز

صحت را حفظ کن با پاک کاری

شناسنامه کتاب

نام کتاب	شهرپاک، شهروند سالم
موضوع کتاب	معلومات در رابطه به امور تنظیم
مؤلف	ایشا شرما، کارشناس مشارکت عامه و محمد نصیر حمیدی کارشناس امور شاروالی ها در برنامه حاکمیت محلی افغانستان، پروگرام انکشافی ملل متحد
به ابتکار و همکاری	ریاست امور شاروالی های اداره مستقل ارگان های محلی
ترجمه	حبیب الله اولکر، عبدالستار سیرت و احمد جمشید راسخ
تیراژ	۸۰۰۰ جلد
ناشر	مطبعه صمیم آرین
تمویل کننده	برنامه حاکمیت محلی افغانستان، پروگرام انکشافی ملل متحد
زمان چاپ	حمل ۱۳۸۹
مکان چاپ	کابل - افغانستان
آدرس	کارته چهار، عروج پلازا، اطاق دوم

فهرست مطالب

الف	پیشگفتار
۱	اداره مستقل ارگان های محلی
۱	ریاست امور شاروالی ها
	معلومات عمومی
۲	شاروالی، ماموریت و وظایف آن
۷	تنظیف و مسوولیت تنظیفی
۱۰	محصول صفائی و خدمات شهری
۱۴	بخش اول: کثافات و اضرار آن
۱۷	بخش دوم: تفکیک کثافات
۲۱	بخش سوم: بازیابی و کودسازی کثافات
۲۴	بخش چهارم: سهمگیری شهروندان در امور تنظیف

پیشگفتار

با فرصت کار در برنامه حاکمیت محلی افغانستان / پروگرام انکشافی ملل متحد و همکاری با شاروالی های افغانستان زمان مساعد گردید تا دیدگاه و بینش مردم را نسبت به شاروالی ها و خدمت رسانی شاروالیها بخصوص در رابطه به تنظیم امور تنظیف دریافت نمایم. از یک جهت مردم را عقیده براینست که شاروالی یگانه نهاد مسوول برای عرضه خدمات موثر و با کیفیت در قلمرو کاری و اداری خود میباشد و از جهت دیگر، شاروالی با امکانات و منابع محدود خود در تلاش است تا خدمات عالی را تا سرحد امکان عرضه نماید، و در این زمینه به سهمگیری مردم نیازمند می باشد. فلهدذا، آگاهی دهی به مردم در رابطه به این مسئله که آنها در سطح خود مسؤولیت مساویانه با شاروالی در قسمت تنظیم امور تنظیف دارند، یک ضرورت جدی تلقی میگردد و این مسؤولیت را، شهروندان قبل از اینکه کثافات شان توسط شاروالی جمع آوری و دفع گردد، دارا میباشند.

در جریان همکاری با شاروالی ها در عرصه تنظیم امور تنظیف، تلاش ورزیدم تا آنها را در زمینه سهمگیری و آگاهی دهی کمک نمایم، که در جریان این پروسه یکی از گروه های ذینفع و موردنظر شاگردان مکاتب بودند. در ساختار اجتماعی فرهنگی افغانستان که عموماً جوانان ذکور برای کار به بیرون از منزل میروند و خانم ها عمدتاً درخانه می مانند. این اطفال است که نقش اساسی را در رسیدگی و دفع کثافات در سطح خانواده ها بازی میکنند. من این مسئله را دریافتم که اگر برای اطفال در رابطه به شیوه ها و تکتیک های تنظیم امور تنظیف رهنمائی صورت گیرد، آنها مسؤولیت تولید کننده گان کثافات را خوب درک کرده و راه های درست را بخاطر مبارزه با این مشکل با جدیت تعقیب خواهند کرد. به قول یکی از کارمندان شاروالی، روزی یکی از اطفال مرد مسن را که در حال تخلیه غلتک کثافات مغایر با تقسیم اوقات تعیین شده در ناحیه چهارم شهر مزارشریف میبیند، برایش میگوید "کاکا، ما باید کثافات را مطابق به تقسیم اوقات یعنی روز و زمان معین و قبل از اینکه موتر های شاروالی بخاطر جمع آوری آن بیاید، دفع نماییم" و بلاخره این طفل باعث شد تا آن مرد بزرگ سال غلتک پر از کثافات را پس به خانه ببرد تا مطابق به تقسیم اوقات آنرا آورده دفع نماید.

حقیقت امر اینست که شاروالی نیازمند زمان بیشتر است تا بتواند یک سیستم کارا، موثر و جامع تنظیم امور تنظیف را ایجاد کند. این شرایط **مرا وا داشت** تا به تهیه این کتاب جهت تنویر اذهان شهروندان نسبت به فواید تنظیم درست امور تنظیف و تاثیرات ناگوار و منفی دفع نادرست کثافات پردازم. این کتاب دارای معلومات عمومی راجع به شاروالی و چهار بخش بوده که در کل سلسله مکمل مراحل تنظیفی (کاهش کثافات، تفکیک کثافات، جمع آوری و ذخیره نمودن کثافات، بازیابی و دفع درست کثافات) و مسؤولیت یک شهروند خوب را به یک نحو ساده برای شاگردان ارایه میدارد.

من کتاب "شهر پاک، شهروند سالم" را برای آینده سازان و شهروندان افغانستان که آینده ملت به آنها وابسته است و آنها کسانی اند که دارای یک سلسله توانائی های پوشیده اند که با آن میشود در جامعه تغییرات مثبت را بوجود آورد، تقدیم می نمایم. امیدوارم شاگردان از خواندن این کتاب بهره مند شده و آموزه ها و اندوخته های خویش را در زندگی روزمره خود در عمل پیاده نمایند تا باشد در طویل المدت تغییرات مثبت بصورت کل در اجتماع بوجود آید. سلام به تمام شاگردان که بخاطر حفظ و پاکی و سالم نگهداشتن محیط زندگی خود و دیگران، دارای تصامیم انفرادی و جمعی اند.

ایشا شرما

مولف

ACKU

اداره مستقل ارگان های محلی

اداره مستقل ارگان های محلی طبق فرمان مورخ ۸ سنبله سال ۱۳۸۶ مصادف با ۳۰ اگست ۲۰۰۷ مقام ریاست جمهوری اسلامی افغانستان تاسیس گردیده است که اهداف اساسی این اداره بهترسازی نحوه حکومتداری و دسترسی به ثبات، امنیت و انکشاف، حصول اطمینان از تطبیق اصول حکومتداری بهتر، تأسیس و تقویت نهاد های دولتی در سطح ولایات و حصول اطمینان از سهمگیری مردم در روند تصمیم گیری ها می باشد.

فعالیت های این اداره تحت چهار برنامه اساسی؛ طرح و انکشاف پالیسی، انکشاف نهاد های اداری، گسترش حاکمیت محلی و وظایف حمایتی برنامه ها و ابتکارات ملی تنظیم شده است.

ریاست امور شاروالی ها

ریاست امور شاروالی ها در چهارچوب اداره مستقل ارگان های محلی، به جز از شاروالی کابل با تحت پوشش قرار دادن بیش از ۱۵۳ شاروالی در سراسر کشور؛ یکی از بخش های اساسی این اداره می باشد.

طرح پالیسی، قوانین و مقررات مربوط به شاروالی ها، بهتر ساختن مدیریت، ارتقای ظرفیت کارمندان، بمیان آوردن هماهنگی و ایجاد زمینه کاری برای سکتور خصوصی جهت بهتر ساختن وضع اقتصادی و اجتماعی شهروندان از وظایف عمده این ریاست می باشد.

شاروالی، ماموریت و وظایف آن

قانون اساسی، ماده ۱۴۱ :

” برای اداره امور شهری، شاروالی تشکیل می شود.

شاروال و اعضای مجالس شاروالی، از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب میشوند.

قانون شاروالی ها، ماده ۲:

” شاروالی شخصیت حقوقی حکمی عامه است که به خاطر تامین نیازمندی های عمومی ساکنان شهرها از طریق وظایف محوله مطابق احکام این قانون و سایر اسناد تقنینی فعالیت می نماید.

وضعیت مالی شاروالی ها:

شاروالی ها نهاد های غیر بودجوی بوده و متکی به عواید خویش هستند. مطابق احکام قانون عواید شاروالی مربوط خودش بوده و مصارفات را با در نظر داشت عواید حاصله عیار میسازد.

وظایف شاروالی:

وظایف شاروالی در ماده ۱۶ قانون شاروالی ها تصریح گردیده که آن را میتوان به چهار نوع تقسیم کرد:

۱. وظایف خدمت رسانی
۲. وظایف انتظامی
۳. وظایف هماهنگی عمودی و افقی
۴. وظایف اداری

وظایف خدمت رسانی: فقره های آتی در ماده ۱۶ قانون شاروالی ها دلالت بر وظایف خدمت رسانی شاروالی ها در قلمرو اداری شان دارد:

- اتخاذ تدابیر جهت تامین تسهیلات معیشتی شهریان که در ساحه مربوطه سکونت دارند.
- اتخاذ تدابیر جهت اعمار و حفظ و مراقبت چاه ها، کاریزها، حوض ها و مخازن آب اشامیدنی از طریق مراجع مربوطه.
- اتخاذ تدابیر جهت حفظ و ایجاد سرسبزی شهرها و نواحی و توسعه ساحات سبز و تامین نظافت و پاکی محلات مربوطه و حفظ محیط زیست.
- اتخاذ تدابیر جهت احداث و اعمار جاده ها، میدان های تربیت بدنی، تشناب های عمومی، حمام ها، مندوی ها، مارکیت ها و مراکز فرهنگی و مدنی از طریق جلب سرمایه گذاری خصوصی در ساحات ممکنه پلانی.
- اتخاذ تدابیر جهت مراقبت از نظافت حمام ها، مطعم (رستوران ها)، هتل ها، مهمانخانه ها، سماوار ها، حوض های آبیازی، سالون ها و سایر فروشندگان مواد خوراکی به همکاری ادارات مربوطه.
- اتخاذ تدابیر درمورد توزیع نمرات زمین جهت اعمار منازل مسکونی و ساحات تجارتنی طبق مقررہ مربوطه،
- اتخاذ تدابیر جهت سهم گیری در کار احداث و اعمار مراکز مسکونی، حفظ و مراقبت سرک ها، کوچه ها و محلات مسکونی.
- اتخاذ تدابیر جهت رشد سالم وسایط حمل و نقل شهری توسط اداره مربوطه.
- جلب همکاری داوطلبانه مردم در اجرای فعالیت تنظیفی سرسبزی و سایر فعالیت های سودمند خدمات شهری.
- اعمار، ترمیم و صاف کاری جوی ها و جویچه های عامه در داخل شهر ها.
- تثبیت محلات دفن اموات.
- اتخاذ تدابیر جهت سازماندهی و تدارک تکفین و تدفین اموات مجهول الهویه و لاوارث به صورت مجانی به همکاری سره میاشت.

وظایف انتظامی: فقره های آتی در ماده ۱۶ قانون شاروالی ها وظایف انتظامی شاروالی را بیان میدارد:

- قیمت گذاری اماکن طبق مقرر،
- تثبیت کرایه ملکیت های شاروالی طبق مقرر،
- استملاک اراضی مطابق به احکام قانون استملاک،
- مراقبت (کنترول) قیم و و سایل اندازه گیری، تنظیم و تعمیر سیستم متریک در ساحه مربوطه،
- تحصیل محصول خدمات شهری مطابق احکام قانون،
- تثبیت محل ذبح و تنظیم بهتر امور صحی قصابی ها و نظارت از آن،
- توزیع نرخنامه مطابق احکام شریعت (در حال حاضر نظر به فرمان رئیس جمهور، شاروالی نرخنامه توزیع نمی کند).
- بررسی شرطنامه ها، تعهدنامه ها، قرارداد ها و اجاره ملکیت های شاروالی،
- اتخاذ تصمیم مبنی بر تخریب عمارات نزدیک به انهدام باسایس نظر هیت فنی،
- جلوگیری از اعمار ساختمانهای خودسر به همکاری موظفین امنیتی حوزه مربوطه،
- اعطای جواز نامه صنفی برای اصناف شهر،
- اعطای جوازنامه کار برای کارگران خدماتی موسسات خارجی،
- تطبیق جدی نرخنامه (در حال حاضر نظر به فرمان رئیس جمهور، شاروالی نرخنامه توزیع نمی کند).

وظایف هماهنگی: فقره های آتی در ماده ۱۶ قانون شاروالی ها وظایف هماهنگی شاروالی را بیان میدارد:

- اتخاذ تدابیر جهت تامین همکاری با موسسات صحتی در تطبیق تدابیر مربوط به جلوگیری از شیوع امراض و حفظ محیط زیست.
- اتخاذ تدابیر جهت مساعدت در تهیه و توزیع مواد غذایی و بهبود خدمات معیشتی.
- اتخاذ تدابیر جهت مساعدت در امر انکشاف ورزش و تربیت بدنی با روحیه اسلامی.
- اتخاذ تدابیر جهت مساعدت در حفظ و مراقبت و ترمیم آثار و ابدات تاریخی و فرهنگی با جلب همکاری ادارات مربوطه.
- اتخاذ تدابیر مبنی بر مساعدت در جمع آوری ارقام احصائیوی و احوال نفوس (دیموگرافی).
- اتخاذ تدابیر جهت همکاری موثر در امر مبارزه علیه بیسوادی، بالابردن سطح تعلیمات عمومی و فرهنگی، آموزش مسلکی مردم، انکشاف شبکه های خدمات اجتماعی، مدارس تعلیمات عمومی و مسلکی و کتابخانه ها در ساحه مربوطه به وسیله اداره ذیربط با در نظر داشت موازین اسلامی.
- ابراز نظر در مورد ساختمان های تاسیسات ترافیکی در حوزه شهر.
- مساعدت در رفع نیاز های اولیه و عاجل اجتماعی و اقتصادی در محل به همکاری مراجع مربوطه.
- مساعدت در تحکیم قانونیت، تامین امنیت، نظم اجتماعی و آرامی جامعه.
- مساعدت در دفاع از منافع قانونی ساکنان محل.
- همکاری همه جانبه در اعمار جامعه و تحکیم حاکمیت اسلامی.

وظایف اداری: فقره های آتی در ماده ۱۶ قانون شاروالی ها وظایف اداری شاروالی را بیان میدارد:

- تصویب لوایح با در نظر داشت احکام این قانون،
- رهبری ادارات و شعبات تحت اثر،
- دعوت و تدویر جلسات در رابطه به خدمات شهر مربوطه،
- سازماندهی تطبیق پلان بودجوی، پلان عواید و مصارف سالانه و اتخاذ تدابیر جهت صرفه جویی در مصارف،
- نظارت (کنترول) از اجرای تصمیم شورای اداری،
- تنظیم پذیرش مراجعین و حل و فصل به موقع و عادلانه شکایات شهریان و نظارت بر اجراءات و تصمیم داخل صلاحیت،
- قبول کمک، هبه و اعانه به نمایندگی از شاروالی و ثبت آن در دفاتر،
- جمع آوری و ثبت گزارش موثق ازدواج، تولدات، وفیات و نقل مکان به همکاری ادارات ذیربط و ارایه آن به مراجعه مربوطه.

تنظیم و مسوولیت تنظیفی

مکلفیت های شاروالی در امور تنظیف:

ماده چهارم، مقررہ تنظیف و سرسبزی:

- (۱) جمع آوری، انتقال و دفن به موقع کثافات،
- (۲) گذاشتن بیرل های تنظیفاتی در جاهای معین که وسایط انتقال کثافات در آن رفت و آمد کرده بتواند،
- (۳) پاک کاری و انتقال کثافات بدرفت های محلات مسکونی در برابر اجرتی که توسط قانون تعیین می شود.

مکلفیت های همشهریان، ادارات، موسسات و تصدی ها:

ماده پنجم، مقررہ تنظیف و سرسبزی:

(۱) انداختن مواد فاسد و اضافی در جا های معین یا در بیرل های تنظیفاتی که به همین مقصد گذاشته شده است.

(۲) اعمار مجدد ساحاتیکه بنابر ضرورت مطابق اجازه قبلی شاروالی کندن کاری شده باشد.

(۳) انتقال مواد ساختمانی و بقایای ساختمان های تخریب شده مربوطه.

(۴) تخلیه و پاک کاری چاه های بدرفت تعمیرات مربوط توسط وسایط خود یا وسایط شاروالی.

(۵) تامین نظافت تعمیرات و ساحه مربوط.

ماده ششم، مقررہ تنظیف و سرسبزی:

" ادارات، موسسات و تصدی ها مکلف اند، توقفگاه ها و راه های عبور و مرور وسایط نقلیه مربوطه را تا حدود تعلق قیر ریزی یا پخته (کانکریت) نمایند. "

ماده سی ام ، قانون محیط زیست:

فقره ۳، "هیچ شخص نمیتواند زباله ها را طوری بیجا تخلیه نماید که باعث آلودگی محیط زیست شده یا به آلودگی آن میدل گردد. "

ماده سی و یکم ، قانون محیط زیست:

فقره ۱، "هیچ شخص نمیتواند محلی را غرض جمع آوری و ذخیره دایمی یا سوزاندن زباله ها اعمار نموده یا در تصرف خویش داشته و یا از آن بدین منظور استفاده نماید، مگر اینکه جوازنامه اداره ملی حفاظت محیط زیست را بدست داشته باشد. "

احکام تأدیبی مقررہ تنظیف و سرسبزی

مادہ پانزدہم:

" شخصیکہ در سرک ها، راه های عام، میدان ها، تفریحگاه ها، دریا ها، جوی ها و جویچه ها مواد فاسد، کثافات و خاک روبه ها را که نظافت محل را خراب سازد، بیاندازد تأدیب میشود. "

مادہ شانزدهم:

" شخصیکہ آب رو عمومی جاده ها، سرک ها و کوچہ ها را مسدود نماید مکلف است کہ سرک و کوچہ را پاک کاری کند. در صورتیکہ مصارف را از طرف شاروالی ایجاب نماید، مکلف به جبران خسارہ میباشد. "

مادہ بیست و پنجم:

" اصناف مختلف بہ منظور حفظ نظافت شهر و محلات مکلف اند فعالیت روزمرہ خود را در محلاتی تنظیم نمایند کہ از طرف شاروالی تعیین میشود. "

محصول صفائی و خدمات شهری

محصول صفائی:

ماده ۲، مقررہ محصول صفائی

" محصول صفائی وجوه نقدی معینی است که همه ساله در برابر **انجام خدمات شهری** مطابق احکام این مقررہ... اخذ میگردد "

خدمات شهری:

ماده ۳، مقررہ محصول صفائی خدمات شهری را تعریف نموده که ذیلأ به بیان آن می پردازیم:

- قیرریزی، رویه کشی، ترمیم، داغگیری، جغل اندازی و تنویر سرک های شهر

- احداث، تخلیه و تنظیف جوی ها و پیاده رو های دو جناح سرکها و سایر نقاط شهر

• اعمار سایه بانها در توقفگاه ها

• تزئین باغ (پارک) های عمومی، ساحات سبز و حفظ و مراقبت چراغهای ترافیکی

- اعمار مبرز های عمومی و حفظ و مراقبت آنها

- ایجاد توقفگاه (پارکینگ) ها برای وسایط شهری و اطرافی

- دفن اجساد مجهول الهوية،
- اعمار غسل خانه ها برای غسل اموات در نواحی شهر،
- تعیین محل برای اعمار حمام ها و غسل خانه های شهری،
- انتقال کثافات مایع و جامد به خارج شهر،

- تخلیه پیاده رو ها، باغهای عمومی، جاده ها، ایستگاه ها از وجود فروشندگان سیار و دوره گرد،
- تعیین محل برای مقبره (حضیره) ها و اعمار محل (سالون) های فاتحه خوانی و حفظ و مراقبت از آنها،
- اعمار دیوار استنادی به دریا ها و جوی های که در داخل شهر جریان دارد،
- ترمیم و اعمار پل و پلیچک های داخل شهر.

بخش اول

فرهاد و جواد رفقای صمیمی اند. آنها در یک محل زندگی و یکجا به مکتب میروند. در مسیر راه مکتب آنها همیشه توده های کثافات را میبینند که بی تفاوتانه و غیر مسؤولانه در امتداد سرک دفع گردیده است. از اینکه این مناطق بسیار متعفن است آنها دستمال های خویش را روی بینی های شان میگذارند. بعد از عبور از این ساحات، آنها با یک دیگر در رابطه به کثافات صحبت مینمایند.

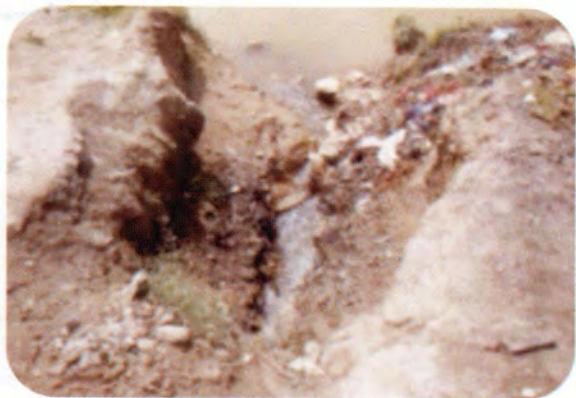
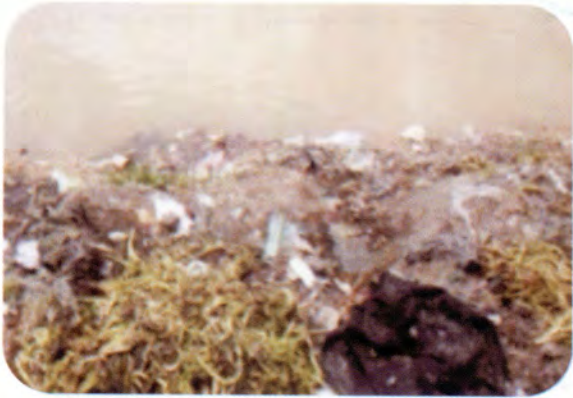
جواد: فرهاد، وقتی از این جاده عبور میکنم بخاطر تعفن کثافات احساس ناراحتی و نفرت میکنم. اما هیچ راه دیگری به مکتب ما وجود ندارد. چطور میتوان خود را از شر این مشکل نجات داد؟

فرهاد: بلی جواد، وقتی من هم از اینجا میگذرم احساس نفرت میکنم. من اثرات زیان آور کثافات را که خواهرم در خانه برایم گفته است، بیاد دارم.

جواد: فرهاد، اثرات زیان آور کثافات چیست؟

فرهاد: اگر به کثافات رسیدگی درست صورت نگیرد، میتواند مشکلات زیادی را به بار آورد. کثافات باعث ازدیاد حشرات، خزندگان و سایر زنده جان های که سبب امراض مختلف میگردند، میشود. کثافات باعث آلودگی آب، هوا و زمین نیز میگردد.

علاوه بر آن، کثافات باعث میگردد تا محیط و محل ما بد نما و نا سالم به نظر برسد.

جواد: او! کثافات واقعا چیز بد است؟ چگونه میتوانیم مشکل کثافات را حل نماییم؟

فرهاد: خواهرم برایم گفت که اگر کثافات بصورت درست تنظیم گردد، میتواند به مثابه یک منبع از آن استفاده بعمل آید. به قول معروف "کثافت ثروت است" اما ما باید بدانیم که چگونه ثروت را از کثافات بدست آوریم.

جواد: قرار است سیستم جدیدی تنظیم امور نظیف در مکتب ما معرفی گردد؛ تفکیک کثافات در منبع! شنیده ام که این سیستم باعث میگردد تا از دفع بیشتر از نصف کثافات جلوگیری بعمل آید. بیا که نزد استاد خویش رفته و در رابطه به سیستم جدید جوای معلومات شویم.

*****:

*****

آن روز، جواد بعد از برگشت به خانه مسایلی را که در جریان گفتگو از فرهاد آموخته بود یادداشت میکند.

- کثافات تکثیر کننده امراض و عامل پیدایش حشرات مانند: مگس، جونده گان، حشرات موذی (مانند موش) و غیره میباشد.
- کثافات باعث آلودگی آب، هوا و زمین میگردد.
- کثافات ثروت است. باید بیآموزم که چگونه میتوان از کثافات ثروت بدست آورد.
- تفکیک کثافات در منبع باعث میگردد تا از دفع بیشتر از نصف کثافات جلوگیری بعمل آید.

بخش دوم

فرهاد و جواد نزد معلم شان رفته و از وی در باره تفکیک کثافات در منبع میپرسند.

فرهاد و جواد: سلام استاد! آیا ممکن است در رابطه به تفکیک کثافات از شما چیز هایی را بدانیم؟

استاد: سلام فرهاد و جواد! از اینکه نزد بنده آمده خواهان بحث در رابطه به مسئله تفکیک کثافات میباشید خیلی ها خرسندم. لطفاً بفرمایید!

تفکیک کثافات به معنی جدا ساختن انواع مختلف کثافات از یکدیگر میباشد. بصورت عموم کثافات میتواند به دو نوع؛ کثافات عضوی و غیر عضوی تفکیک گردد. کثافات غیر عضوی نیز میتواند به دو نوع کثافات قابل بازیابی و کثافات باقیمانده تقسیم گردد.

تفکیک کثافت در منبع بدین معنی است که کثافات عضوی و غیر عضوی بعد از تولید در دوظرف ویا زباله دانی جداگانه انداخته شوند.

کثافات عضوی کثافات است که ساییده شده وبعدها با خاک مخلوط میگردد. کثافات غیر عضوی ساییده نشده و برای سالهای زیادی روی زمین باقی مانده و محلات را که ما در آن زندگی میکنیم اشغال مینماید. آیا حالا میتوانید چند مثال از این دو نوع کثافات بدهید؟

فرهاد: کثافات عضوی عبارت اند از کثافات ناشی از میوه جات، سبزیجات، کثافات باغ ها مانند شاخه و شاخچه های درختان و نباتات.

استاد: جواب تو درست است فرهاد! جواد، آیا میتوانی چند مثال از کثافات غیر عضوی ارایه کنی؟

جواد: کثافات غیر عضوی میتواند پلاستیک، فلزات و شیشه باشد. بطور مثال؛ خریطه های پلاستیکی از قبیل خریطه های سودا، قوطی های المونیمی (قوطی های نوشابه ها)، پمپرس، پوش چاکلیت، پوش بسکویت، خریطه ها و بوتل های شامپو و قوطی های روغن و غیره.

استاد: بسیار خوب جواد!

فرهاد: استاد! کاغذ از جمله کدام نوع کثافات است؟ کثافات عضوی و یا غیر عضوی؟

استاد: سوال بسیار خوب! اساساً کاغذ از جمله کثافات عضوی بوده زیرا از نهال / نباتات به وجود میاید. اما بخاطر ترکیب اش وقت بیشتر را ایجاب مینماید تا سائیده شود. فلهمذا وقتی که کثافات را در خانه بخاطر

بازیابی تفکیک مینمایید، بهتر است تا کاغذ با کثافات عضوی مخلوط نگردد. کاغذ میتواند مورد استفاده مجدد و پروسس مجدد قرار گیرد.

جواد: استاد! استفاده مجدد چیست؟

استاد: استفاده مجدد به مفهوم استفاده یک شی برای بار دوم میباشد. بطور مثال: روزنامه های کهنه و یا حتی کاغذ های که روی آن نوشته صورت گرفته نیز میتواند برای ساختن خریطه های کاغذی استفاده گردد. در صورت که دکانداران به استفاده خریطه های کاغذی عادت نمایند، استفاده از خریطه های پلاستیکی در بازار کاهش میابد.

بازیابی به مفهوم پروسس محصول برای نو سازی آن میباشد. بطور مثال؛ بوتل های آب و قوطی های نوشابه در کارخانه جات بخاطر نو ساختن شان پروسس گردیده و محصول جدید از آنها بدست می آید. فلهدا، کثافات قابل بازیابی و پروسس مجدد دفع نگردیده بلکه میتواند برای کهنه فروشان بفروش برسد. پروسه بازیابی ویا پروسس مجدد کثافات قابل پروسس مجدد پرمصرف میباشد اما اگر کثافات قابل بازیابی دوباره بازیابی نگردد، میتوانید تصور کنید که چه مقدار آنها به روی زمین باقی میماند؟ سرانجام مردم از اینکه کثافات دور و بر شانرا اشغال خواهد کرد به مشکل جدی مواجه خواهند شد.

فرهاد: او خدا! حالا فهمیدم که از اشیای غیر ضروری نباید استفاده کنیم، بخاطریکه باعث تولید کثافات میگردد که رسیدگی به آن مشکل خواهد بود. من باید بدین فکر باشم که در جاییکه زندگی میکنم آلوده نگردد.

جواد: این موضوعات را برای مادر، پدر و خواهرم میگویم. آنها از دانستن این موضوعات بسیار خوشحال خواهند شد.

استاد: خوب! شما باید در رابطه به بازیابی کثافات برای دوستان و فامیل تان نیز بگویند. ما راجع به این موضوع فردا صحبت خواهیم کرد.

*****

آن روز جواد به خانه رفته و دوباره چیزهاییکه از گفتگو با استاد آموخته یادداشت میکند.

- بصورت عموم کثافات میتواند به کثافات عضوی و کثافات غیر عضوی تقسیم گردد.
- کثافات غیر عضوی میتواند به کثافات قابل بازیابی و کثافات باقیمانده تقسیم گردد.
- کثافات عضوی میتواند ساییده شود و با خاک مخلوط گردد.
- کثافات غیر عضوی ساییده نگردیده و برای سالهای زیادی روی زمین باقی میماند.
- تفکیک در منبع به مفهوم دفع کثافات عضوی و غیر عضوی بطور جداگانه میباشد.
- مثالهای کثافات عضوی- پوست میوه جات و سبزیجات، کثافات باغچه ها، شاخه ها و شاخچه ها، کثافات حیوانات و تشنابها، سرگین حیوانات.
- مثالهای کثافات غیرعضوی- مواد قابل بازیابی مانند بوتل های پلاستیکی، قوطی های المونیمی، کاغذ، مواد باقیمانده مانند خریطه های پلاستیکی، پوش های چاکلیت و بسکویت، بوتل های شامپو و غیره...
- کاغذ از جمله کثافات عضوی بوده اما زود از بین نمیروند. بهتر است از کاغذ دوباره استفاده گردد.
- همکاری و تشویق دکانداران در استفاده از خریطه های کاغذی که از کاغذهای استفاده شده، ساخته میشود.
- پروسس مواد قابل بازیابی باعث کاهش حجم کثافات موجود در روی زمین میگردد.
- کثافات قابل بازیابی ویا پروسس مجدد میتواند برای بدست آوردن پول بالای کهنه فروشان فروخته شود.
- با کاهش مصرف غیر ضروری از تولید بیشتر کثافات جلوگیری کنید.

بخش سوم

صبح روز بعد، فرهاد و جواد بسیار علاقمند میشوند تا در باره بازیابی کثافات بدانند. آنها بمجردیکه به مکتب میرسند، نزد معلم خود میروند. معلم از ایشان خواهش مینماید تا نزد دیگر همصنفانشان در صنف بروند. معلم با فرهاد و جواد در صنف یکجا میشوند.

شاگردان: سلام استاد!

استاد: وعلیکم السلام! آیا از سیستم جدید تنظیم کثافات در مکتب آگاه هستید؟

شاگردان: بلی استاد! سیستم جدید در باره تفکیک کثافات در منبع و بازیابی کثافات میباشد.

استاد: خوب! در این مورد چه میدانید؟

شاگردان برای لحظه ای خاموش گردیده با یکدیگر به گوش گوشک میپردازند تا کسی را پیدا نمایند که جواب سوال را بداند.

استاد: خوب! فرهاد و جواد در باره تنظیم کثافات، اضرار کثافات و تفکیک آن در منبع برای شما میگوید. بیاید حالا ببینیم که بازیابی کثافات چیست.

خوب! همصنفان عزیز، بازیابی کثافات پروسه بازگیری مواد کارآمد از بین کثافات میباشد. بخاطر داشته باشید! کثافات یک منبع است! کثافات ثروت است!

شاگردان: استاد، اگر کثافات ثروت است، پس چرا ما آنرا دور میندازیم؟

ما فکر میکنیم که کثافات یک چیز بیکاره است، به این خاطر دورش میندازیم، همین طور نیست؟

استاد: بلی، ما فکر میکنیم که کثافات یک چیز بیکاره است! اما اگر ارزش آنرا بدانیم، ما میتوانیم از آن استفاده نماییم که به ما در موارد ذیل کمک خواهد کرد:

- بدست آوردن کود طبیعی (نرم کننده خاک) برای باغ داری و کشاورزی.
- بدست آوردن پول از طریق فروش مواد قابل بازیابی مانند قوطی های المونیمی، بوتل های پلاستیکی و غیره...
- پاک نگهداشتن محیط و محل با کاهش کثافتاتی که قرار بود دفع گردد
- حفظ صحت و حفظ الصحه ما

برعلاوه، بازیابی کثافات شاروالی را نیز در زمینه تنظیم و دفع کثافات باقیمانده با منابع محدود یعنی با تعداد پرسونل تنظیفی کمتر، وسایط و حتی روغنیات کمتر برای وسایط که کثافات را به محل دفع انتقال میدهد، کمک مینماید. ما شاروالی را باید کمک نماییم تا قادر به عرضه خدمات بهتر برای ما گردد.

شاگردان: استاد چرا روغنیات کمتر؟

استاد: اگر ما کثافات را بازیابی نکنیم، کثافات در همه جا پراکنده باقی میماند و وسایط شاروالی باید برای جمع آوری کثافات چندین بار رفت و آمد نمایند تا تمامی کثافات پاک گردد. اما اگر کثافات قبل از دفع آن بازیابی گردد، و مواد قابل استفاده مجدد آن علیحده گردد، مقدار محدود کثافات برای دفع به بیرون از شهر در محل مناسب انتقال و دفع خواهد گردید و واضحاً که تعداد وسایط کمتر و پهره های کمتر برای انتقال کثافات نیاز خواهد بود. در نظر گیری این مسئله باعث مصرف کمتر روغنیات گردیده و برای کنترل از آلودگی هوا که با جلوگیری از تولید دود مضره موثرها امکان پذیر است، کمک میکند.

شاگردان: استاد کود چیست؟

استاد: کود موادی است که توسط پروسه کود سازی (مخلوط نمودن کثافات عضوی با خاکستر) بدست می آید. و کود سازی پروسه تبدیل کثافات عضوی به مواد حالت دهنده خاک و / یا کود عضوی و یا طبیعی میباشد. کود قسمت فوقانی خاک را تقویت نموده، ارزش ها و مواد مغذی خاک را بازمیگرداند. کود عضوی به رشد و نمو درست و منظم نباتات کمک میکند.

زنگ ساعت اول به صدا در می آید، و استاد برای شاگردان وعده میدهد که روز بعد در باره مسئولیت های شهروندان در قبال ملت، بحث نماید.

*****

*****

طبق معمول، جواد مسایل را که در جریان روز آموخته بصورت یادداشت تهیه میدارد.

- کثافات ثروت است، ما میتوانیم منابع را از کثافات بدست آوریم.
- کثافات عضوی میتواند به کود طبیعی و یا عضوی تبدیل گردد.
- مواد قابل پروسس مجدد را میتوان برای بدست آوردن پول برای کهنه فروشان بفروش رساند.
- بازیابی کثافات باعث کاهش دفع کثافات گردیده و در پاکی و حفظ الصحه کمک مینماید.
- ما باید با رسیدگی به مسئله تنظیفی در سطح خانواده خویش شاروالی راکمک نمائیم و شاروالی به کثافات باقیمانده رسیدگی خواهد کرد.
- بازیابی کثافات نیز برای جلوگیری از آلودگی هوا از طریق کاهش دود موترها، کمک میکند.
- کود مواد نرم کننده و حالت دهنده خاک بوده و برای رشد و نمو نباتات کمک میکند.

بخش چهارم

حالا، تمامی شاگردان حاضر در صنف بخاطر دانستن مسئله تفکیک کثافات در منبع خوشحال اند. بعد از بحث دیروز در صنف، فرهاد و جواد اولین کسانی بودند که خواستند ابتکار عمل را در دست گرفته به تفکیک کثافات در منبع بپردازند. بعد از پایان ساعات درسی، مکتب دیروز وقتی که آنها به خانه میرفتند توافق نمودند که هر کدام شان یک یک کارتن برای تفکیک کثافات در صنف شان بیاورند. صبح امروز، آنها کارتن ها را در یک گوشه صنف نهادند و یکی آنرا برای کثافات عضوی نشانی نمودند و دیگری را برای کثافات غیر عضوی. بعد از چند لحظه استاد داخل صنف شد.

شاگردان: اسلام علیکم استاد!

استاد: وعلیکم السلام شاگردان عزیز!

نظر استاد مستقیماً به کارتن های نشانی شده افتاد.

استاد: اوه بسیار خوب! این کار را کی کرده است؟ شما شاگردان بسیار خوب هستید. شما عملاً چیز های را که میاموزید در عمل پیاده می نمایید. این بسیار خوب است.

بسیار خوب، حالا اجازه دهید چیزی برایتان توصیه نمایم. بهتر است فهرستی از کثافات عضوی و غیر عضوی تهیه کرده و آنرا روی تخته آگاهی صنف نصب کنید. بدین طریق، اگر گاهی بعضی از شما ندانستید، میتوانید به فهرست مراجعه کنید.

شاگردان: استاد بعد از تفکیک کثافات مرحله بعدی چیست؟ کثافات تفکیک شده را باید چه کنیم؟

استاد: سوال خوب! حالا با اجازه مدیر مکتب، شما میتوانید محلی را در داخل محوطه مکتب تعیین و بخاطر کود عضوی ساختن حفر نمایید و کثافات عضوی خود را در ختم هر روز درسی بخاطر کود ساختن در آن چقری بیاندازید و روی کثافات را با یک پوشش خاکی نازک بپوشانید. کوشش نمایید تا خاک را بصورت درست روی آن قرار دهید. حین ریختن خاک از بیل و دستکش استفاده نمائید.

شما میتوانید این کار را در خانه نیز انجام دهید. اگر شما محلی کافی و مناسب بخاطر چقری کردن در محوطه حویلی خود ندارید در این صورت میتوانید از ظروف پلاستیکی برای کود ساختن استفاده نمایید.

در مکتب، با همکاری مدیر/مدیره جا و چیز های ضروری دیگر را برای تان تهیه خواهیم کرد. مدیر مکتب از داشتن یک محل بازیابی در مکتب بسیار خوش خواهد شد. بعدتر شما میتوانید یک سبزه کاری ویا باغچه

کوچک را در نزدیک این محل کودسازی بخاطر استفاده کود ایجاد نمائید.

شاگردان: کثافات غیر عضوی را چه کنیم؟ استاد!

استاد: کثافات غیر عضوی را بگذارید تا چوکی دار ویا چپراسی مکتب جمع آوری نماید. اگر یک مقدار کثافات قابل بازیابی تولید می گردد، از آنها خواهش کنید تا به نزدیک ترین دکان کهنه فروشی بفروش رسانند، و کثافات باقیمانده را در محل مناسب بیندازند تا موتر های شاروالی آنها را انتقال بدهند.

شاگردان: بسیار زیاد تشکر استاد! ما خوش هستیم در رابطه به شیوه های تنظیم درست و معقول امورتنظیف میاموزیم، حالا میتوانیم صحن و اطراف مکتب خود را پاک نگه داریم. ما نباید از دیر آمدن موتر های شاروالی برای جمع آوری کثافات نگران باشیم.

استاد: شما راست گفتید! نوآوری جزئی شما میتواند تغییرات بزرگی را به بار آورد. اگر هر کس بازیابی کثافات را آغاز کند، ما در محلات خود هیچ مشکلی از ناحیه کثافات نخواهیم داشت. این مشکل نیست در صورتیکه ما کثافات خود را به صورت فردی تنظیم کنیم. اما تصور کرده میتوانید که برای شاروالی تنظیم تمام کثافات تولید شده همه مردم که در شهر زندگی مینمایند چقدر مشکل خواهد بود؟

شاگردان: بلی استاد! ما دیده ایم که تنها دو یا سه عمله تنظیفی مقدار زیاد کثافات را هر روز پاک میکنند. آنها برای ساعت ها کار میکنند که تمام ساحات را پاک کنند، اما روز بعد باز هم همان مقدار کثافات به نظر میرسد.

استاد: من خوشحال هستم که شما این موضوعات را درک و مراعت نمودید. خوب بخاطر کمک برای کارمندان تنظیف شاروالی، ما باید کثافات را در سطح خانه ها و کوچه خود تنظیم نماییم. اگر ما تنها کثافات باقیمانده خویش را بیرون بیندازیم، برای پاک کاری آن وقت کمتری لازم است، و محلات ما پاک و سالم باقی میماند.

شاگردان: استاد، چرا شاروالی موترها و کارمندان بیشتری را برای کار توظیف نمیکنند؟

استاد: شاروالی یک نهاد غیر بودجوی و متکی بر عواید خود است. بزرگترین منبع درآمد شاروالی تولید عواید است که در بین سایر انواع عواید، یکی از عمده ترین آن محصول صفائی میباشد.

بعنوان شهروند، برای هریکی ما لازم است تا محصول صفائی خود را برای شاروالی بپردازیم و پول را که ما برای شاروالی میپردازیم، شاروالی آنرا بخاطر عرضه خدمات خوبتر برای ما بمصرف میرساند. به هر اندازه که مردم محصول صفائی را به موقع بپردازند به همان اندازه بودجه بیشتر برای خدمات مانند: تنظیم کثافات، ساختن و حفظ و مراقبت کانال ها، قیرریزی سرکها، ساختن تشناب های عامه، نگهداری از حمام های عامه و غیره مهیا می گردد.

حالا فهمیدید که چرا شاروالی نمیتواند موترها و کارمندان تنظیفی بیشتری را استفاده کند؟

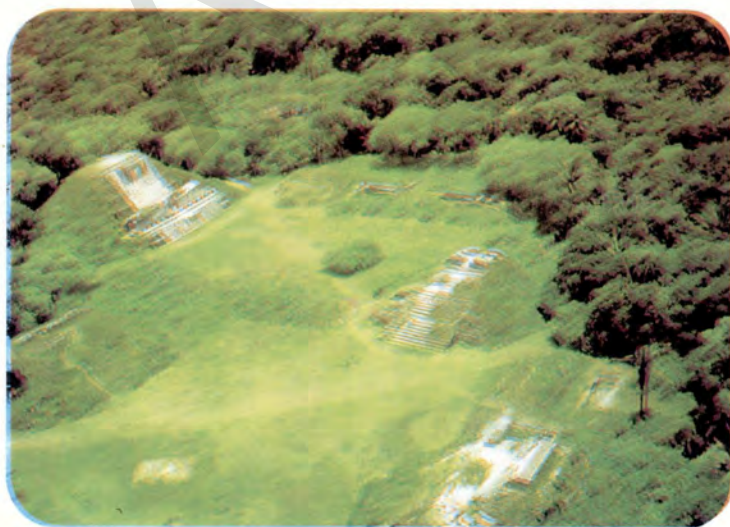
فرهاد: بلی استاد! چون همه ای مردم محصول صفائی خود را برای شاروالی بموقع نمیپردازند، فلهدا شاروالی بودجه کافی برای تهیه وسایل تنظیفی را ندارد.

استاد: چطور خوب یاد گرفتید! خوب شاگردان، چند نفر شما از این مسئله که آیا پدر ویا برادرانتان برای حکومت محصول صفائی میپردازد یاخیر، آگاهی دارید؟

شاگردان: ما نمی دانیم استاد. راجع به این موضوع امروز از فامیل های خود میپرسیم. حالا میدانیم که سهم کوچک محصول صفائی هر خانه برای شاروالی بودجه آنرا شکل میدهد که از آن برای فراهم نمودن خدمات برای مردم استفاده میگردد.

استاد: بلی، پول پرداخت شده صفائی برای شاروالی برای عرضه خدمات بهتر برای مردم استفاده میگردد و مردم میتوانند در شهرهایشان با خوشی و رضایت زندگی نمایند.

جواد از اینکه چیز های جدید را در مکتب آموخته بسیار خوشحال است. او دوباره آماده میشود تا موضوعاتی را که آموخته است، یادداشت نماید.

- ما چیز های را که می آموزیم باید در عمل پیاده نماییم.
- کثافات تفکیک شده میتواند در یک ساحه کوچک حویلی به کود تبدیل گردد.
- بیرو روغن میتواند برای کود سازی استفاده گردد در صورتیکه محلی بری چغری کندن وجود نداشته باشد.
- تلاش های کوچک هر فرد میتواند تفاوتی بزرگی را به میان آورد.
- شاروالی به تنهایی نمیتواند تمام کثافات را که توسط توده وسیع مردم تولید گردیده پاک کند.
- ما باید در سطح خود سعی نمائیم تا کثافات خویش را خود تنظیم کنیم تا باشد ازین رهگذر کمک به شاروالی صورت پذیرد.
- شاروالی یک واحد غیر بودجوی و متکی بر عواید خود میباشد.
- محصول صفائی بزرگترین منبع عایداتی برای شاروالی میباشد.
- محصول صفائی را که ما برای شاروالی میپردازیم دو باره در شکل خدمت بهتر توسط شاروالی برای ما باز گردانیده میشود.
- به صفت شهروند، ما در قبال ملت خود مسئولیت داریم.

*****

*****

رساله
TD
171.5
A3
ش448
1389

بیانید شعار شهر ما، خانه ما را در عمل پیاده کنیم

و

نگذاریم آلودگی سلامت وجودی و محیطی ما را تهدید کند

بیانید زندگی را پاک، زیبا، سبز و دور از کثافات و ناهنجاری ها تجربه کنیم.

به حمایت تخنیکي و مالي:

برنامه حاکمیت محلی افغانستان / پروگرام انکشافی ملل متحد (UNDP/ASGP)